

Väitteitä nettikäyttäytymisestä - opettajan versio

Tuntisuunnitelma 4. Vastuullinen vuorovaikutus: Sopiva käytös netissä

1. Jokaisella on oikeus olla turvassa myös netissä.

- **TOTTA.** Esimerkiksi YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksessa on määritelty, että lapsella on oikeus suojeluun. Vanhemmalla on velvollisuus suojella lasta, ja lisäksi opettajilla koulussa on velvollisuus puuttua nettikiusaamiseen ja ennaltaehkäistä sitä.
- Jutelkaa lyhyesti: mitä tarkoittaa olla turvassa netissä? (Olla turvassa kiusaamiselta, pelottavalta sisällöltä, painostukselta...).

2. Nettikiusaaminen on yhtä vakavaa ja joskus pahempaakin kuin kiusaaminen kasvokkain.

- **TOTTA.** Nettikiusaaminen voi olla seurauksiltaan pahempaakin, koska se voi esimerkiksi levitä suuremmalle yleisölle.
- Jutelkaa lyhyesti: miltä nettikiusaaminen voi näyttää? Mitä pitää tehdä, jos huomaat kiusaamista netissä?

3. Kiusaaminen, myös nettikiusaaminen, voi rikkoa lakia.

- **TOTTA.** Kiusaaminen voi olla rikos, myös netissä.
- Nettikiusaamisesta voi ilmoittaa poliisille.
- Kuvakaappauksia ikävistä viesteistä tai muusta sisällöstä voidaan käyttää todistusaineistona, jos poliisille tehdään rikosilmoitus.

4. Ihmistä pilkkaavan videon jakaminen eteenpäin tai pelkästään siitä tykkääminen/likettäminen on kiusaamista.

- **TOTTA.** Näin osallistuu kiusaamiseen, ja jakamalla julkaisun syyllistyy mahdolliseen rikokseen.
- Joskus voi olla kyse julkisuuden henkilöä käsittelevästä videosta, esimerkiksi jos poliitikko on sanonut jotain huomionarvoista. Silloin on tärkeää erottaa kaksi asiaa: käsitteleekö julkaisu asiaa, josta henkilö puhuu, vai henkilöä itseään. Ei ole koskaan sopivaa pilkata henkilökohtaisia ominaisuuksia.
- Ihmisiä, jotka eivät ole julkisuudessa, ja varsinkin lapsia koskee aivan erityisesti se, että heitä ei saa pilkata eikä jakaa heistä kuvia/tietoa ilman lupaa.

5. Jos luokkakaverien suljetussa ryhmässä somessa näkee, että jotain luokkakaveria kiusataan, siitä pitää kertoa luotettavalle aikuiselle.
 - **TOTTA.** Kiusaamisesta pitää aina kertoa opettajalle tai muulle luotettavalle aikuiselle ja siihen pitää puuttua, tapahtui se sitten julkisesti tai yksityisesti.
 - Jutelkaa lyhyesti: mitä muuta kannattaa tehdä, kun näkee kiusaamista? (Esim. kiusaamisen kohteen puolelle asettuminen, hänelle juttelu, ettei hän jää yksin...).
6. Hauska vitsi, meemi tai video ei voi aiheuttaa pahaa mieltä.
 - **TARUA.** Vaikka itse nauraisi jollekin, sama juttu voi olla toiselle vahingollinen. Joskus "vitsit" ovat myös tarkoituksella ilkeitä ja pilkkaavia. Jos tulee vastaan tällaista "vitsi" sisältöä, joka pilkkaa henkilöitä tai heidän ominaisuuksiansa (esim. vitsi liittyy sukupuoleen tai ihonväriin), kyseessä ei ole vitsi vaan kiusanteko ja siitä pitää kertoa aikuiselle.
7. Jos video tai meemi on mielestäni hauska, se naurattaa varmasti kaikkia muitakin.
 - **TARUA.** Olemme kaikki erilaisia sen suhteen, mikä naurattaa ja mikä ei, ja se on ihan ok.
8. Jos kaveri tykkää hänestä otetusta kuvasta, sen julkaisuun ei tarvitse lupaa.
 - **TARUA.** Julkaisuun tarvitsee aina luvan kuvan kohteelta. Hänelle pitää aina myös kertoa, missä ja kenelle kuvan haluaisi julkaista.
9. Jos kaveri laittaa kuvan suljettuun chat-ryhmään, en saa levittää sitä sieltä muille ryhmän ulkopuolelle.
 - **TOTTA.** Muiden kuvia ei saa levittää ilman lupaa. Ks. myös edellinen väite.
10. On sama, onko sometili yksityinen vai julkinen.
 - **TARUA.** Kun sometili on yksityinen, voi itse päättää kuka näkee kuvat. Julkista tiliä voi alkaa seurata kuka vain, aivan kaikki voivat nähdä kuvan ja se voi levitä todella laajalle.
 - **HUOM!** Mikä tahansa nettiin laitettu asia voi päätyä julkiseksi, vaikka sen olisi tarkoittanut vain pienelle piirille. Koskaan ei kannata jakaa netissä mitään, minkä haluaa pitää yksityisenä.
11. Anonyymisti (eli ilman että nimi näkyy) saa sanoa ihan mitä vaan.
 - **TARUA.** Somessa pitää aina kunnioittaa muita, vaikka toista ei näkisi tai tuntisi eivätkä muut tietäisi, kuka olet. Sanatkin voivat satuttaa!
 - Myös nimettömänä netissä sanotetuilla asioilla voi olla seurauksia, niitä voidaan jäljittää esim. Poliisin toimesta.

12. On eri asia jutella kasvokkain ja kirjoittaa chatissa.

- **TOTTA.** Joskus voi olla helpompi jutella chatissa, joskus taas voi tulla väärinymmärryksiä, kun ei näe toista. Aina pitää puhua tai kirjoittaa muita kunnioittavasti!
- Jutelkaa lyhyesti: mitä eroa on sillä, että juttelee kasvokkain / netissä / ilman, että tietää edes toisen nimeä?

13. Kaikkien kuuluu olla somessa.

- **TARUA.** Vaikka moni käyttäisikin somea ja siellä tapahtuisi paljon, saa myös valita olla olematta somessa.

14. Somessa saa päättää itse, jakaako siellä jotain, missä jakaa ja kenelle.

- **TOTTA.** Kaikki saavat olla oma itsensä somessa.
- Joskus voi tulla olo, että pitää esim. osallistua johonkin haasteeseen tai postata tietynlaisia kuvia tai videoita, mutta koskaan ei ole pakko jakaa mitään, mitä ei halua.

15. Aina kannattaa miettiä ennen kuin jakaa jotain somessa.

- **TOTTA.** Vaikka netissä ei aina näe muita tai edes tiedä kenen kanssa juttelee, aina pitää muistaa, että siellä on oikea ihminen (ellei kyseessä ole botti). Ilkeät kommentit ja julkaisut voi oikeasti satuttaa, kun taas kannustavat ja iloiset jutut voi oikeasti ilahduttaa!
- Lisäksi aina ei voi hallita, mihin omat julkaisut päätyvät tai miten ne ymmärretään.
- Jos kuitenkin joku jakaa pilkkaavasti jotain, mitä olet sanonut tai jakanut, se ei koskaan ole sinun syyksi vaan pilkkaajan/kiusaajan ja heidän, jotka jakaa ja likettää pilkkaavaa julkaisua.

